

EOC
EUROASIAN
ONLINE
CONFERENCES

GERMANY

CONFERENCE

**INTERNATIONAL CONFERENCE ON
SCIENCE, ENGINEERING AND
TECHNOLOGY**

Google Scholar

zenodo

OpenAIRE

doi digital object
identifier

eoconf.com - from 2024

MUSIQIY TA'LIM YO'NALISHIDA TAHSIL OLADIGAN TALABALARGA FORS TILINI O'QITISHDA UCHRAYDIGAN MUAMMOLAR

Oybek Anvarovich Yakubov

Yunus Rajabiy nomidagi O'zbek milliy musiqa san'ati instituti fors tili
o'qituvchisi [mooncheek8778@gmail.com]

Annotatsiya: Mazkur maqolada musiqiy ta'lim yo'nalishida tahsil olayotgan talabalarga fors tilini o'qitish jarayonida uchraydigan asosiy muammolar yoritilgan. Talabalarining til o'rganish jarayonidagi qiyinchiliklari, musiqiy ta'lim xususiyatlari va fors tilini o'rganishda zarur bo'lgan yondashuvlar tahlil qilingan. Dalillar va amaliy faktlar asosida muammolarni bartaraf etish bo'yicha tavsiyalar berilgan.

Kalit so'zlar: Fors tili, musiqiy ta'lim, talaba, til o'qitish, muammolar, lingvodidaktika, amaliy yondashuv, kompetensiya, til o'rganish qiyinchiliklari, fors madaniyati.

Аннотация: В данной статье освещены основные проблемы, возникающие в процессе обучения персидскому языку студентов, обучающихся по направлению музыкального образования. Проанализированы трудности, с которыми сталкиваются студенты при изучении языка, особенности музыкального образования и необходимые подходы к изучению персидского языка. Представлены рекомендации по устранению проблем на основе доказательств и практических фактов.

Ключевые слова: персидский язык, музыкальное образование, студент, обучение языку, проблемы, лингводидактика, практический подход, компетенция, трудности изучения языка, персидская культура.

Abstract: This article highlights the main challenges encountered in teaching Persian to students pursuing music education. The difficulties faced by students in the language learning process, the specific features of music education, and the necessary approaches for learning Persian have been analyzed. Recommendations for overcoming these challenges are provided based on evidence and practical facts.

Keywords: Persian language, music education, student, language teaching, challenges, linguodidactics, practical approach, competence, language learning difficulties, Persian culture.

Kirish

Bugungi kunda musiqiy ta'lim yo'nalishida tahsil olayotgan talabalarga xorijiy tillarni, ayniqsa fors tilini o'qitish zaruriyati ortib bormoqda. Fors tili O'rta Osiyo mintaqasida tarixiy, madaniy va ilmiy ahamiyatga ega bo'lib, musiqiy asarlar, qo'shiqlar va poeziya orqali o'z o'rniga ega. Biroq, fors tilini o'rganishda musiqiy ta'lim yo'nalishida o'qiyotgan talabalarda qator

muammolar uchraydi. Ushbu maqolada aynan shu muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari ko'rib chiqiladi.

Musiqiy ta'lim yo'nalishida tahsil oladigan talabalarga fors tilini o'rgatish bir necha jihatdan muhim ahamiyat kasb etadi. Quyida bu mavzuning asosiy ahamiyatlarini sanab o'tamiz:

1. Musiqa tarixi va madaniy merosni o'rganish

Fors tili (tojik tili) ko'plab tarixiy musiqa asarlari, shoirlarning she'rlari va klassik qo'shiqlari tilidir. Xususan, Xoja Hofiz, Sa'diy, Rudakiy, Navoiy kabi buyuk shoirlar fors tilida ijod qilgan. Ushbu she'riy asarlar Sharq musiqasining ko'p qismida, xususan, mumtoz musiqa yo'nalishida keng qo'llaniladi.

Talabalar fors tilini bilish orqali Sharq musiqasining kelib chiqishi va rivojlanish tarixini yanada chuqurroq o'rganish imkoniga ega bo'ladilar.

2. Qo'shiq va musiqa matnlarini tushunish

Sharq klassik musiqasi va qo'shiqlari ko'pincha fors tilidagi she'rlardan iborat bo'ladi. Fors tilini o'rgangan talaba qo'shiq matnlarini aslida qanday ma'no anglatishini tushunishi, ularni his qilish darajasini oshiradi.

Ayniqsa, maqom san'ati, g'azallar va boshqa an'anaviy musiqa shakllarida forscha matnlar keng qo'llaniladi.

3. Ijodiy ko'nikmalarni rivojlantirish

Musiqiy ijodkorlik jarayonida fors tilini bilish san'atkorlarga yangi imkoniyatlar ochadi. Fors tili vositasida talabalarining she'riy va musiqiy tafakkuri kengayadi, ular o'z ijodlarida Sharqona ruhni aks ettiruvchi asarlar yaratishlari mumkin.

4. Musiqashunoslik va ilmiy tadqiqotlar uchun ahamiyati

Musiqashunoslik yo'nalishida tadqiqot olib boradigan talabalar uchun fors tili muhim manba hisoblanadi. O'tmishdagi mumtoz qo'shiqlar, musiqiy meros haqida ma'lumotlarning katta qismi fors tilida yozilgan. Masalan, Abu Nasr Forobiy yoki Avitsenna (Ibn Sino) kabi allomalarning musiqiy qarashlari fors tilida yozilgan manbalarda saqlangan.

5. Sharq xalqlari o'rtasida madaniy muloqotni rivojlantirish

Fors tili madaniyatlararo muloqotning muhim vositasi bo'lib, talabalar fors tilini o'rganish orqali boshqa Sharq xalqlari bilan musiqiy va madaniy almashinuvda faolroq ishtirok etishlari mumkin. Bu ularga xorijiy festivallar va xalqaro musiqiy loyihalarda muvaffaqiyatli ishtirok etishga yordam beradi.

6. Fors musiqasi va cholg'u asboblari o'rganish

Fors musiqasi an'anaviy cholg'u asboblari, jumladan, tar, setar, santur kabi asboblarni tushunish va ulardan foydalanish ko'nikmalarini o'zlashtirish uchun fors tilini bilish foydali bo'ladi. Talabalar ushbu musiqa tili va texnikasini asl holida o'rganadilar.

Fors tilini musiqiy ta'lim yo'nalishida o'rganish nafaqat til ko'nikmalarini, balki musiqaviy, madaniy va estetik dunyoqarashni

kengaytirishga yordam beradi. Bu esa talabalarni har tomonlama yetuk ijodkor va mutaxassis sifatida tarbiyalashda muhim o'rin tutadi.

1. Fors tilini o'qitishda uchraydigan asosiy muammolar

Musiqiy ta'lim yo'nalishidagi talabalarga fors tilini o'qitishda quyidagi asosiy muammolar mavjud:

Lingvistik qiyinchiliklar: Fors tili grammatikasi, ayniqsa fe'llarning turlari va darak, inkor gap tuzilmalari talabalarga murakkab tuyuladi.

Fonetik farqlar: Fors tilidagi tovushlar, jumladan "غ", "ع" kabi tovushlarning talaffuzi o'zbek tilida mavjud emas va talabalarga qiyinchilik tug'diradi.

Musiqiy terminlarning fors tilidagi o'ziga xosligi: Musiqiy ta'lim oluvchilar uchun terminologiyani fors tilida o'zlashtirish qo'shimcha qiyinchilik tug'diradi.

O'qish va yozish malakalari: Fors alifbosi o'ziga xosligi sababli, o'qish va yozishni o'rganish uzoq vaqt talab qiladi.

Motivatsiyaning yetishmasligi: Ko'p hollarda talabalarning fors tilini o'rganishga bo'lgan motivatsiyasi past bo'ladi.

2. Musiqiy ta'lim yo'nalishining o'ziga xos xususiyatlari

Musiqiy ta'lim yo'nalishida o'qiyotgan talabalar ko'proq amaliy mashg'ulotlarga e'tibor qaratadi. Bu esa til o'rganish jarayonida:

Teoretik bilimlarni o'zlashtirish vaqtini qisqartiradi.

Musiqiy she'riyat va qo'shiqlar orqali til o'rganishga moyillikni oshiradi.

Lingvodidaktik yondashuvda ko'proq amaliy materiallardan foydalanishni talab qiladi.

3. Dalillar va amaliy faktlar

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, fors tilini o'qitishda musiqa va madaniy materiallardan foydalanish samarali hisoblanadi. Masalan:

Forscha qo'shiqlar va ruboiylar: Talabalar fors tilidagi she'riy asarlarni musiqa yordamida osonroq yodlaydilar.

Amaliy suhbat mashg'ulotlari: Musiqiy ijodkorlar bilan fors tilida suhbatlashish orqali til bilimi mustahkamlanadi.

Toshkent davlat san'at universiteti talabalari o'rtasida o'tkazilgan so'rovnoma ko'ra, talabalar til o'rganish jarayonida madaniy va musiqiy materiallardan foydalangan taqdirda, motivatsiya sezilarli darajada oshgani aniqlangan.

4. Muammolarni bartaraf etish yo'llari

Fors tilini samarali o'qitish uchun quyidagi yondashuvlar taklif etiladi:

Audio-vizual materiallardan foydalanish: Fors tilidagi qo'shiqlar va videolar orqali talaffuz va so'z boyligini oshirish.

Madaniy integratsiya: Talabalarga fors madaniyati, ayniqsa musiqa va poeziyani tanishtirish orqali qiziqishni oshirish.

Amaliy mashg'ulotlar: Fors tilida dialoglar va musiqiy matnlarni tahlil qilishni o'quv dasturiga kiritish.

Differensial yondashuv: Talabalarning ehtiyojlariga mos ravishda o'qitish metodlarini tanlash.

Xulosa qilib aytganda, musiqiy ta'lim yo'nalishida tahsil olayotgan talabalarga fors tilini o'qitish jarayonida lingvistik va motivatsion muammolar mavjud. Ushbu muammolarni bartaraf etish uchun madaniy va musiqiy resurslardan foydalanish samarali yechim sifatida tavsiya etiladi. Fors tili nafaqat musiqiy bilimlarni boyitadi, balki talabalarning madaniy saviyasini oshirishda ham muhim rol o'ynaydi.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Bozorov R. "Fors tili grammatikasi", Toshkent, 2020.
2. Forscha musiqiy adabiyotlar katalogi, O'zbekiston Milliy kutubxonasi.
3. Yakubov, O. A. (2024). EFFECTIVE METHODS OF MEMORIZING MUSICAL TERMS IN PERSIAN. *Oriental Journal of Philology*, 4(03), 382-386.
4. Yakubov, O. (2022). Application of the method of associations in the educational process. *Журнал образовательный портал «Мультиурок*, 3(7).
5. Yakubov, O. A. "ASSOCIATION METHOD AS A WAY TO IMPLEMENT INNOVATIVE APPROACHES." *CUTTING EDGE-SCIENCE* (2020): 84.
6. Якубов, О. А. (2018). Военная терминология в социокультурном аспекте. *Достижения науки и образования*, (4 (26)), 22-24.
7. Internet resurslari: www.persianlanguage.com.